

УДК 336.226.1-047.44

Чуй І. Р.

irina_chui@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-8795-4514

Researcher ID: E-9653-2019

*к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів, кредиту та страхування,
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

Власюк Н. І.

natalilty1706@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-9463-5626

Researcher ID: F-1812-2019

*к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів, кредиту та страхування,
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

СИСТЕМА МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДОХОДНО-ПРИБУТКОВИХ ПОДАТКІВ

Анотація. У статті характеризується система методичного забезпечення оцінювання фіскальної результативності доходно-прибуткових податків в Україні, проводиться аналіз методик оцінювання його економічної ефективності, а також визначається інтегральний показник результативності для визначення напрямів його реформування з метою нарощування фіскальної результативності. До доходно-прибуткових податків в Україні відносяться податок та збір з доходів фізичних осіб, податок на прибуток підприємств, єдиний податок із суб'єктів малого підприємництва. Фіскальна результативність доходно-прибуткового оподаткування визначається ефективністю механізму справляння кожного податку окремо чи системи прямого оподаткування в цілому. Складовими фіскальної результативності є фіскальна значимість, фіскальна ефективність, постійність і рівномірність надходжень, соціальна справедливість. Окремими характеристиками фіскальної результативності є обсяги надходжень, частка податку у загальній структурі доходів бюджету та у ВВП, рівень ефективної ставки податку, рівень виконання планових податкових надходжень тощо. З метою вдосконалення механізму справляння доходно-прибуткових податків в Україні визначено факторні залежності фіскальної результативності доходно-прибуткових податків в Україні за період 2014-2018 рр. від рівня фіскальної значимості, рівня виконання планових надходжень, витратомісткості оподаткування, навантаження працівників органів державної податкової служби, ефективності та нерівномірності податкових надходжень. На основі проведених розрахунків визначаються основні пропозиції та рекомендації щодо пошуку шляхів зміцнення фіскально-регулюючих засад доходно-прибуткового оподаткування, які дадуть змогу у майбутньому вивести податкову систему на якісно новий рівень.

Ключові слова: доходно-прибуткові податки, фіскальна значимість, рівень виконання планових податкових надходжень, фіскальна ефективність податку, навантаження працівників податкових органів, нерівномірність податкових надходжень, інтегральний показник фіскальної результативності.

Chuy I. R.

irina_chui@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-8795-4514

Researcher ID: E-9653-2019

Ph.D., Associate Professor,

*Associate Professor of the Department of Finance, Credit and Insurance,
Lviv University of Trade and Economics, Lviv*

Vlasyuk N. I.

natalilty1706@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-9463-5626

Researcher ID: F-1812-2019

Ph.D., Associate Professor,

*Associate Professor of the Department of Finance, Credit and Insurance,
Lviv University of Trade and Economics, Lviv*

SYSTEM OF METHODOLOGICAL SUPPORT FOR EVALUATION OF INCOME&PROFIT TAXES EFFECTIVENESS

Abstract. The article characterizes methodological system to ensure the evaluation of income and profit taxation in Ukraine, analyzes the economic efficiency evaluation methodology, as well as defines cumulative indicator characterizing the efficiency of income and profit taxation in Ukraine in order to improve the mechanism for reforming its fiscal results. Revenue and income taxes in Ukraine include personal income tax and charge, corporate profit tax, flat tax for small

businesses. Fiscal effectiveness of revenue and income taxation is determined by the effectiveness of each tax mechanism and direct tax system as a whole. The main components of fiscal effectiveness are fiscal significance, fiscal efficiency, constancy and uniformity of revenues, social justice. Characteristics of fiscal efficiency are tax revenues, tax burden in the total budget revenues or GDP, effective tax rate, level of planned tax revenues, etc. In order to improve the mechanism of income and profit taxes in Ukraine the factor of dependence of fiscal effectiveness of income and profit taxes in Ukraine for the period 2014-2018 years are determined, especially from the level of fiscal significance, the level of planned revenues execution, tax flow capacity, workload of the tax service employees, efficiency and uneven tax revenues. Due to basis calculations the main proposals and recommendations on finding ways to strengthen fiscal-regulating principles of profit and income taxation are determined, which will enable to bring the tax system to a qualitatively new level in the future.

Key words: taxes on income and profit, fiscal significance, level of planned tax revenues implementation, tax fiscal efficiency, tax service employees load, uneven tax revenues, integral indicator of fiscal effectiveness.

JEL Classification: C02, C13, H21, H24, H30, H50

DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2020-26-15>

Постановка проблеми. Доходно-прибуткові податки є важливою складовою усіх податкових систем розвинутих країн та істотним фінансовим ресурсом бюджетів, у першу чергу місцевих. В Україні застосування доходно-прибуткових податків пов'язане з проблемами, основні з яких низькі доходи більшої частини населення, значний рівень ухилення від оподаткування, нерівномірність розподілу податкового навантаження на фізичних і юридичних осіб. Питання визначення фіскальної результативності системи доходно-прибуткового оподаткування в контексті вироблення стратегії модернізації податкової системи України в умовах глобалізації є недостатньо висвітленими. Пропонується розглянути підходи до оцінювання фіскальної результативності системи доходно-прибуткового оподаткування з урахуванням особливостей прямого оподаткування суб'єктів національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження доходно-прибуткового оподаткування, його фіскальної ефективності і результативності зробили вітчизняні науковці, зокрема Т. Коляда і І. Чуркіна [2], В. Мельник [4], М. Пасічний [7], Г. Римар [11], А. Скрипник і Л. Серебрянський [13], І. Цимбалюк [14]. Фіскальну ефективність окремих податків, зарубіжний досвід, принципи формування системи доходно-прибуткового оподаткування та методику оцінювання її результативності досліджували В. Опарін, Т. Паєнтко [6], А. Пислиця [9], Т. Паянок, [8] Ж. Піскова [10] та інші науковці.

Враховуючи вагомий внесок у дослідження теоретичних аспектів справляння доходно-прибуткових податків, переваг і недоліків їх адміністрування, факторів впливу на фіскальну ефективність, слід зазначити, що ряд питань залишаються недостатньо дослідженими. Зокрема, це стосується методики оцінювання його економічної ефективності та визначення напрямів його реформування з метою нарощування фіскальної результативності.

Постановка завдання. Метою дослідження є поглиблення теоретико-методичних засад та підходів до оцінювання фіскальної результативності вітчизняної системи доходно-прибуткового оподаткування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Принципи фіскальної достатності та економічної ефективності доходно-прибуткових податків визнані одними з базових принципів функціонування національної податкової системи. Необхідність їх дослідження зумовлена потребою у виробленні та узагальненні кон-

цептуальних підходів щодо розуміння їх сутності та оцінювання ефективності їх функціонування.

А. Крисоватий вважає, що ефективність податкової політики забезпечується шляхом узгодження принципів фіскальної достатності, економічної ефективності, соціальної справедливості, гнучкості і стабільності [3]. Стаття 4 Податкового кодексу України визначає фіскальну достатність як “встановлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями”.

Як відомо, фіскальне значення будь-якого податку полягає у наповненні доходів бюджету. Доходно-прибуткове оподаткування спричинює серйозний вплив не тільки на розвиток підприємництва та фінансовий добробут населення. Ця характеристика податків покликана забезпечувати потреби влади усіх рівнів у фінансових ресурсах, достатніх для проведення економічної та соціальної політики, а також для виконання органами влади покладених на них функцій. Постійність податків означає, що вони повинні надходити до бюджету рівномірно протягом бюджетного року та у чітко встановлені терміни. Стабільність податкових надходжень визначається гарантією того, що доходи, передбачені законодавством, будуть отримані у повному обсязі.

Очевидно, повинен досягатися ефективний баланс публічних і приватних інтересів, який забезпечить, з одного боку, наповнюваність бюджетів усіх рівнів, а з іншого, – не відіб'є у платника бажання сплачувати податки [1].

Будучи відносним показником, ефективність визначається відношенням ефекту до витрат, пов'язаних з його досягненням. Як відомо, ефективність відображає результат якогось процесу; іншими словами, здатність приносити ефект, що визначається відношенням результату до витрат, що забезпечили цей результат.

Фіскальна ефективність оподаткування визначається ефективністю механізму справляння кожного податку окремо чи податкової системи в цілому. Згідно з визначенням Недосуги А. Г. й Гарбар Ж. В. фіскальна ефективність – це спроможність податку забезпечувати наповнення різних рівнів бюджетної системи [5]. Окремими характеристиками фіскальної ефективності є обсяги надходжень, частка податку у загальній структурі доходів бюджету та у ВВП, рівень ефективної ставки податку тощо.

Окремі науковці обґрунтовують доцільність оцінювання фіскальної ефективності на основі обсягу

видатків на адміністрування податків, закладаючи при цьому у зміст дослідження відношення податкових надходжень до витрат на їх стягнення [5, с. 174]. Проте цей підхід є складним для реалізації у зв'язку з проблемами обліку витрат на адміністрування по кожному податку чи в розрізі прямих і непрямих податків [12, с. 424].

І. Цимбалюк вважає, що принцип фіскальної ефективності передбачає наступні елементи: достатність доходів, мінімізацію витрат на збирання доходів і запобігання ухиленню від сплати платежів до бюджету, еластичність податкової системи, рівномірний розподіл податків між адміністративно-територіальними одиницями [14].

Як зазначає Ж. Піскова, «на збільшення фіскальної ефективності саме прямих податків впливають такі важливі чинники як рівень доходів юридичних і фізичних осіб, можливість збільшення ними власного капіталу, інвестиційний клімат в економіці, рівень доходів і витрат населення, інфляція в країні, стабільність та передбачуваність змін податкового законодавства» [10, с. 175].

На фіскальну ефективність податкової системи впливає ряд чинників, серед яких основним є ступінь розвитку методології й технологій фіскального адміністрування. Погоджуємося з думкою В. Мельника, що від обґрунтованості методики оцінювання ефективності адміністрування та її адекватності економічним реаліям часу залежить здатність держави контролювати дотримання платниками законодавства, регулювати економічні процеси й безпомилково визначати вектори своїх рішень у галузі оподаткування [4, с. 4]. Об'єднавши усі методики оцінювання ефективності податкової системи, показники фіскальної результативності доходно-прибуткового оподаткування можна згрупувати за такими групами: фіскальної значимості, рівня виконання планових податкових надходжень, фіскальної ефективності (витратомісткості), навантаження працівників органів ДПС, рівня ефективності у ВВП та нерівномірності. Характеристика показників та методика їх обчислення відображена у табл. 1.

Були проведені розрахунки основних груп показників фіскальної результативності доходно-прибуткових податків в Україні за період 2014-2019 рр., виходячи з їх надходжень до Зведеного бюджету, витрат на утримання Державної фіскальної служби, макроекономічних та статистичних показників.

У цілому за п'ять років дослідження фіскальна значимість податків доходно-прибуткової групи у ВВП збільшилася з 7,7 % до 10,3 % (або на 2,6 в.п.); у доходах Зведеного бюджету – з 26,9 % до 30,9 % (на 4 в.п.); у податкових надходженнях – із 33,4 % до 37,1 % (на 3,7 в.п.) [15, с. 139]. Будучи важливою складовою податкової системи України, податок та збір на доходи фізичних осіб найбільше реалізує фіскальну функцію (23,31 % податкових надходжень Зведеного бюджету). Зниження фіскальної значимості за усіма складовими у 2015 р. демонструють податки на доходи фізичних осіб та на прибуток підприємств. Її зниження пов'язано з рецесією в економіці, яка супроводжувалася скороченням зайнятості та значними розмірами тіньової економіки.

Посилення фіскальної значимості корелює з динамікою базових для її розрахунку показників: за період 2014-2018 рр. зростання сумарних надходжень із

доходно-прибуткових податків складає 197,7 %; ВВП – 124,3 %; податкових надходжень Зведеного бюджету – 168,4 %; доходів Зведеного бюджету – 159,7%.

Розрахований коефіцієнт збирання податків демонструє позитивну динаміку, адже збільшився з 0,95 (95,5% – рівень виконання планових показників) до 1,06 (106,2%), або на 10,8 в.п. Серед податків доходно-прибуткової групи найвище значення показника показує єдиний податок, середнє значення коефіцієнта складає 1,11, на другому місці податок на прибуток із середнім значенням 1,06; на третьому – податок та збір з доходів фізичних осіб з показником 1,03. Розмах варіації коефіцієнта збирання податку на прибуток у 1,4 рази більший від податку та збору на доходи фізичних осіб та в 1,5 рази більший від єдиного податку, що свідчить про нестабільність надходжень. У цілому можна оцінити ефективність адміністрування доходно-прибуткових податків досить високо.

Слід відмітити позитивну динаміку зменшення індексу адміністративних витрат на утримання органів податкового адміністрування з 0,50 грн до 0,45 грн на 100 грошових одиниць стягнутих податків і зборів. Із групи доходно-прибуткових податків аналогічну динаміку демонструють податок на прибуток і податок та збір з доходів фізичних осіб. У середньому витрати на справляння доходно-прибуткових податків на душу населення в Україні склали від 40,38 грн до 104,62 грн (приріст склав 159,1%). Із кожної економічно активної людини працездатного віку справлялося від 91,72 грн у 2014 р. до 246,20 грн у 2018 р.

У цілому коефіцієнт ефективності доходно-прибуткового оподаткування в Україні збільшилася з 22,46 до 30,69 (на 40,2%), проте за 2018 рік ця ефективність зменшилася на 8,5% за рахунок стрімкого зростання витрат на утримання служби. Як відомо, у 2018 році було роз'єднано Державну фіскальну службу на Державну податкову і Державну митну служби, що збільшило витрати на їх утримання.

Відбулося зростання рівня ефективності усіх доходно-прибуткових податків у ВВП; сумарний індикатор ефективності ПДФО та військового збору удвічі вищий від показника податку на прибуток.

Оцінювання систематичності коливань надходжень доходно-прибуткових податків показало: максимальний та мінімальний коефіцієнти надходження доходно-прибуткових податків за п'ять років становлять 1,61 та 0,54 відповідно. Розрахунки показали, що систематичні коливання надходжень єдиного податку є найвищими серед доходно-прибуткових податків (відхилення максимального і мінімального коефіцієнтів – 1,24); нижчим є відхилення двох коефіцієнтів за податком на прибуток (1,05) та податком й збором на доходи фізичних осіб (1,06), хоча в цілому їхні надходження є досить рівномірними.

Обчислення загального інтегрального показника фіскальної ефективності і результативності доходно-прибуткових податків в Україні за період 2014-2018 рр. засвідчили підвищення їх результативності у 1,4 рази (з 0,802 до 1,128) (рис. 1).

Збільшення інтегрального показника фіскальної результативності доходно-прибуткових податків на 40,6 % відбулося за рахунок зростання інтегрального показника рівня ефективності доходно-прибуткових податків на 72 %; витратомісткості – на 71 %; фіскальної значимості – на 20,7% та рівня збирання – на 10 %.

Показники оцінювання фіскальної результативності доходно-прибуткових податків

Назва показника	Формула	Скорочені позначення
Показники фіскальної значимості податку		
- у податкових надходженнях (характеризує частку надходжень окремого податку у податкових доходах бюджету) ($\Phi Z_{\text{ПН}_i}$)	$\Phi Z_{\text{ПН}_i} = \frac{\text{ПН}_i}{\text{ПН}_{\text{ЗБ}}} * 100$	ПН _i – податкові надходження і-го виду податку до Зведеного бюджету за рік; ПН _{ЗБ} – сукупні податкові надходження Зведеного бюджету за рік; Д _{ЗБ} – доходи Зведеного бюджету за рік; ВВП – валовий внутрішній продукт держави за рік.
- у бюджеті держави (характеризує фіскальну ефективність окремого податку в доходах Зведеного бюджету) ($\Phi Z_{\text{Д}_i}$)	$\Phi Z_{\text{Д}_i} = \frac{\text{ПН}_i}{\text{Д}_{\text{ЗБ}}} * 100$	
- у ВВП держави, що характеризує перерозподіл ВВП через податки ($\Phi Z_{\text{ВВП}_i}$)	$\Phi Z_{\text{ВВП}_i} = \frac{\text{ПН}_i}{\text{ВВП}} * 100$	
Показник рівня виконання планових надходжень податку		
- коефіцієнт збирання податків ($K_{\text{З}_i}$)	$K_{\text{З}_i} = \frac{\text{ПН}_{\text{факт}_i}}{\text{ПН}_{\text{план}_i}} * 100$	ПН _{факт_i} – фактичні податкові надходження і-податку у Зведений бюджет держави за рік; ПН _{план_i} – планові податкові надходження і-го виду податку до Зведеного бюджету за рік.
Показники фіскальної ефективності (витратомісткості) податку		
- індекс витрат на адміністрування податку характеризує рівень видатків на адміністрування окремого податку на 100 грн податкових надходжень Зведеного бюджету держави ($\text{ІВ}_{\text{А}_i}$)	$\text{ІВ}_{\text{А}_i} = \frac{\text{ВА}_i}{\text{ПН}_{\text{ЗБ}}} * 100$	ВА _i – видатки на адміністрування і-податку (або витрати утримання податкової служби); Ч _{ПН} – чисельність постійного населення за рік; Ч _{ЕАН} – чисельність економічно активного населення за рік.
- показник витрат на адміністрування податку на душу населення характеризує рівень витрат на утримання органів державної податкової служби ($\text{В}_{\text{А}_i}$)	$\text{В}_{\text{А}_i} = \frac{\text{ВА}_i}{\text{Ч}_{\text{ПН}}}$	
- показник витрат на адміністрування податку на одну особу економічно активного населення ($\text{В}_{\text{АЕАН}_i}$)	$\text{В}_{\text{АЕАН}_i} = \frac{\text{ВА}_i}{\text{Ч}_{\text{ЕАН}}}$	
- коефіцієнт ефективності і-податку характеризує ефективність здійснених витрат на адміністрування окремого виду податку і є оберненим до індексу витрат (КЕ_i)	$\text{КЕ}_i = \frac{\text{ПН}_i}{\text{ВА}_i}$	
Показник навантаження працівників органів ДПС		
- показник навантаження на працівника органів ДПС України зі збору окремого виду податку характеризує навантаження на одного працівника ($\text{К}_{\text{Н}_i}$)	$\text{К}_{\text{Н}_i} = \frac{\text{КП}_i}{\text{К}_{\text{ДПДС}_i}}$	КП _i – кількість платників і-податку; К _{ДПДС_i} – кількість працівників відповідних відділів ДПС зі збору і-податку.
Коефіцієнт ефективності податку у ВВП		
- коефіцієнт ефективності податку у ВВП визначається як відношення фіскальної значимості окремого виду податку у ВВП до стандартної (ефективної) ставки податку ($\text{К}_{\text{Е}}$)	$\text{К}_{\text{Е}_i} = \Phi Z_{\text{ВВП}_i} \times \frac{100}{\text{ПС}_i}$	$\Phi Z_{\text{ВВП}_i}$ – фіскальна значимість і-податку у ВВП держави; ПС _i – податкова ставка і-податку, %.
Коефіцієнти нерівномірності надходжень податку		
- коефіцієнт нерівномірності надходжень податку (max) характеризує систематичні коливання з його надходжень як відношення максимального значення до середнього ($\text{К}_{\text{ННmax}}$)	$\text{К}_{\text{ННmax}} = \frac{\text{MaxH}_i}{\text{СН}}$	MaxH _i – максимальна величина надходження і-податку за досліджуваний період; СН _i – середнє значення надходження і-податку; MinH _i – мінімальна величина надходження і-податку за досліджуваний період.
- коефіцієнт нерівномірності надходжень податку (min) характеризує систематичні коливання з його надходжень як відношення мінімального значення до середнього ($\text{К}_{\text{ННmin}}$)	$\text{К}_{\text{ННmin}} = \frac{\text{MinH}_i}{\text{СН}}$	
Інтегральний показник оцінювання фіскальної ефективності податку		
- інтегральний показник вимірювання фіскальної результативності ($\text{Y}_{\text{інтегр}}$)	$\text{Y}_{\text{інтегр}} = \sqrt[4]{\prod_{j=1}^n \text{K}_j}$	$\prod_{j=1}^n \text{K}_j$ – узагальнюючий інтегральний показник фіскальної ефективності і результативності доходно-прибуткових податків за і-складовою (фіскальної значимості, витратомісткості, рівня збирання податків та ефективності у ВВП), розрахованої як середнє геометричне окремих показників K_j .

Джерело: складено за [7; 9; 10]

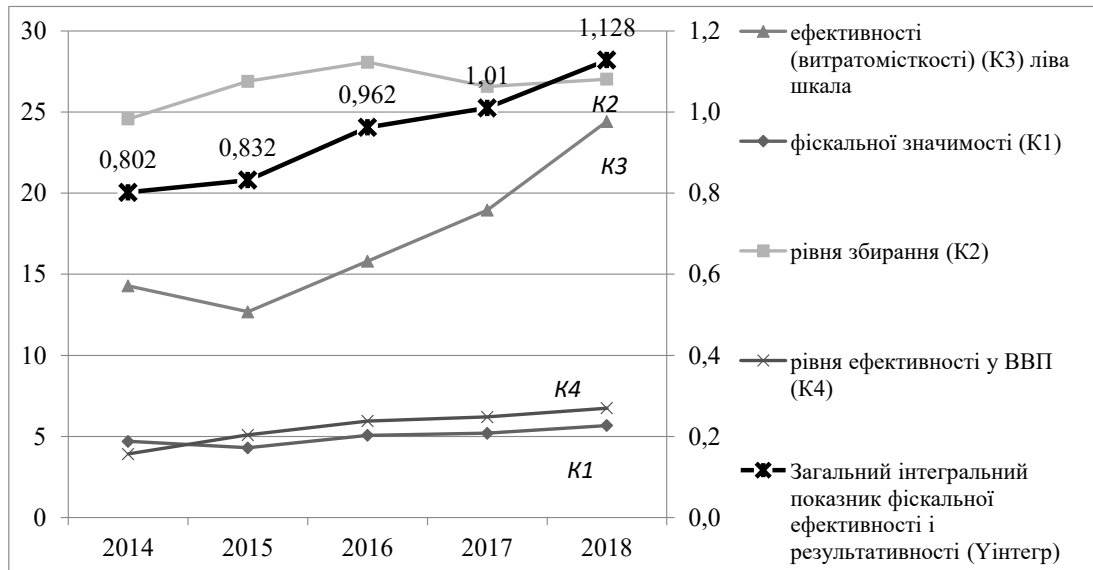

Рис. 1. Інтегральні показники фіскальної результативності доходно-прибуткових податків в Україні за 2014-2018 рр.

Джерело: розраховано авторами

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. З огляду на проведений аналіз інтегрального показника фіскальної результативності система доходно-прибуткового оподаткування в Україні в цілому є ефективною, проте деякі її елементи потребують удосконалення.

Практичне використання інтегрального показника ефективності доходно-прибуткових податків передбачає орієнтацію не просто на фіскалізацію надходжень від цих податків, але і на досягнення більш високого рівня ефективності здійснення їх адміністрування та утримання податкових органів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барабаш О. О. Принцип фіскальної достатності у податковому законодавстві України. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки.* 2014. № 801. С. 46–50. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/26483/1/10-46-50.pdf>
2. Коляда Т. А., Чуркіна І. Є. Особливості фіскальної ефективності оподаткування доходів фізичних осіб в умовах інтеграції. *Фінанси України.* 2008. № 6. С. 70–76.
3. Крисоватий А. І., Десятнюк О. М. Податкова система : навч. посібник. Тернопіль : Карт-бланш, 2004. 331 с.
4. Мельник В. М. До питання формування теоретичних засад адміністрування податків. *Фінанси України.* 2008. № 9. С. 3–9.
5. Недосуґа А. Г., Гарбар Ж. В. Теоретичні аспекти до визначення ефективності податків. URL: <http://intkonf.org/pedosuaga-ai-garbar-zhv-teoretichni-aspekti-do-viznachennya-efektivnosti-podatkov/>
6. Опарін В. М., Пасентко Т. В. Ідеологія, прагматика та результативність податкового реформування в Україні. *Проблеми економіки.* 2017. № 4. С. 138–147. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2017_4_18
7. Пасічний М. Фіскальна результативність податкової системи України. *Вісник КНТЕУ.* 2018. № 3. С. 118–130.
8. Паянок Т. М. Критерії ефективності внесення змін у податкове законодавство (на прикладі ПДВ). *Науковий*

вісник Національного університету ДПС України. 2010. № 2 (49). С. 91–100.

9. Пислиця А. В. Теоретичні підходи до трактування ефективності податків. *Економіка та держава.* 2008. № 10. С. 30–33.
10. Піскова Ж. В. Формування системи показників фіскальної ефективності податків: теорія і практика. *Науковий вісник Мукачівського державного університету.* 2016. Серія Економіка. Вип. 2 (6). С. 174–180.
11. Римар О. Г. Фіскальна ефективність податкової системи в контексті антикризового регулювання. *Актуальні проблеми економіки.* 2011. № 4. С. 224–227.
12. Сідельникова Л. П., Сідельникова Т. П., Костіна Н. М. Податкова система : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2013. 424 с.
13. Скрипник А. В., Серебрянський Д. Оцінка фіскальної ефективності пільгового оподаткування прибутку підприємств. *Економіка України.* 2006. № 7. С. 13–27.
14. Цимбалюк І. О. Податкове навантаження, як критерій ефективності ведення податкової політики. *Ринок цінних паперів України.* 2014. № 7. С. 57–63.
15. Чуй І. Р., Власюк Н. І., Журбич К. М. Аналіз фіскального потенціалу доходно-прибуткових податків в Україні та зарубіжних країнах. *Підприємництво і торгівля : збірник наукових праць.* 2019. Вип. 24. С. 137–145.

REFERENCES

1. Barabash, O. O. (2014), Pryntsyp fiskal'noi dostatnosti u podatkovomu zakonodavstvi Ukrainy, *Visnyk Natsional'nogo Universytetu "Lvivska Politehnika". Yurydychni Nauky*, vol. 801, pp. 46–50.
2. Kolyada, T. A. (2008), Osoblyvosti fiskalnoyi efektyvnosti opodatkovannya dohodiv fizychnyh osib v umovah integracii, *Finansy Ukrainy*, № 6, pp.70–76.
3. Krysovaty, A. I., and Desyatnyuk, O. M. (2004), Podatkova sistema: navchalnyy posibnyk, Kart-blansh, Ternopil', 331 p.
4. Mel'nyk, V. M. (2008), Do pytannya formuvannya teoretychnyh zasad administruvannya podatkov, *Finansy Ukrainy*, № 9, pp. 3–9.
5. Nedosuha, F. H. and Harbar, ZH. V. Teoretychni aspekty do vyznachennya efektyvnosti podatkov, available at:

<http://intkonf.org/nedosuga-ai-garbar-zhv-teoretichni-aspekti-do-viznachennya-efektivnosti-podatkov/>

6. Oparin, V. M. and Payentko, T. V. (2017), Ideologiya, pragmatyka ta rezul'tatyvnist' podatkovoho reformuvannya v Ukraini, *Problemy ekonomiky*, № 4, pp. 138–147.

7. Pasichnyy M. (2018), Fiskalna rezul'tatyvnist' podatkovoyi systemy Ukrainy, *Visnyk KNTEU*, № 3, pp. 118–130.

8. Payanok, T. M. (2010), Kryterii vnesennya zmin u podatkovye zakonodavstvo (na prykladi PDV), *Naukovyy visnyk Natsional'nogo Universytetu DPS Ukrainy*, № 2(49), pp. 91–100.

9. Pyslytsya, Zh. V. (2016), Teoretychni pidhody do traktuvannya efektyvnosti podatkiv, *Ekonomika ta Derzhava*, № 10, pp. 30–33.

10. Piskova, Zh. V. (2016), Formuvannya systemy pokaznykiv fiskal'noyi efektyvnosti podatkiv: teoriya i practyka, *Naukovyy visnyk Mukachivskogo Universytetu*, vol. 2 (6), pp. 174–180.

11. Ryamar, O. H. (2011), Fiskal'na efektyvnist' podatkovoyi systemy v konteksti antycryzovoho reguluvannya, *Actual'ni problem ekonomiky*, № 4, pp. 224–227.

12. Sidel'nikova, L. P., Sidel'nikova, T. P. and Kostina, N. M. (2013), Podatkova systema: navch. posibnyk, Lira-K, Kyiv, 424 s.

13. Skrypnyk, A. V. and Serebryanskyy, D. (2006), Otsinka fiskal'noyi efektyvnosti pil'hovoho opodatkovannya prybutku pidpryemstv, *Ekonomika Ukrainy*, № 7, pp. 13–27.

14. Tsymbaluk, I. O. (2014), Podatkove navantazhennya yak kryteriy efektyvnosti vedennya podatkovoyi polityky, *Rynok tsinnyh paperiv Ukrainy*, № 7, pp. 57–63.

15. Chuy, I. R., Vlasuk, N. I. and Zhurbych, K. M. (2019), The analysis of income and profit taxex fiscal potential in ukraine and foreign countries, *Pidpryemnyctvo i Torhivlya: zbirnyk naukovuh prats*, vol. 24, pp. 137–145.

Стаття надійшла до редакції 16 травня 2020 р.